Hans Olav Løkken
Stjørdal
www.historiefortelleren.no

1864 Noen fra Kleven i Skjelstadmark

Vi skal først møte Sivert Thoreson Kleven, som var tredje barnet til Thore og Ingeborg (Skordal) Kleven. Sivert ble født den 15. januar 1825. Sivert Kleven var blant de trøndere som lot seg friste av gullrushet i California i 1850. Han har fortalt at de bygde sin egen båt som de brukte fra Trondheim til England. Derfra skulle de seile rundt Sør-Amerika (Kapp Horn) med skipet *SS Sophie*. Under stopp i Sør-Amerika ble to av Sivert sine kamerater fra Hegra syke og døde. Trolig fikk de malaria eller gulsott. Faktisk var Sivert den eneste av de 106 som forlot Trondheim som nådde frem til California.

På sitt første søk fant Sivert ganske bra med gull, men mistet det (when mugged in) i San Francisco. Han måtte derfor ut på en ny leting. En natt Sivert sov kom en bjørn inn i teltet. Sivert hadde ikke gevær, men grep en øks. ”*It was either me or the bear*”, fortalte Sivert - ”*and it wasn’t going to be me*”. Sivert anså at han kun fikk en sjanse, så han la alt han hadde i hugget og traff bjørnen midt mellom øynene og drepte bjørnen. Alyce Suldahl, barnebarn av Sivert i Amerika, har en gang sagt at hun hadde hørt at Sivert under gullgravingen vekslet inn gullstøv til en verdi av en million dollar. Det var utrolig mye penger. Det var ulovlig å ta gull ut av landet. Dette til tross tok Sivert med litt gull i sin lomme hjem til Norge, hvorav han visstnok laget en ring, pluss en ”brooch” (brystsmykke) til sin fremtidige kone. Da han kom hjem fra Amerika giftet han seg i Hegra kirke den 13. juli 1859 med Ane Johnsdatter Kleven, som var født på Midtre Kleven den 7. juli 1843. Hun var datter av John og Guru (Gresset) Kleven.

Brystsmykket

Fra pengene han hadde med fra gullrushet i California, kjøpte han Midtre Kleven for 1 200 spesidaler den 12. februar 1862. Senere kjøpte han av broren Vestre Kleven for 800 spesidaler den 24. august 1870, samt investerte i et meieri. Sivert ble ganske så velstående, og ansatte en del folk. Han hadde en melkelåve hvor de produserte egen ost for salg. Renslighet var selvsagt viktig, og Sivert ansatte ei ganske så velvoksen kvinne de kalte Stor-Agnes til å holde det rent. Det heter seg at Sivert var meget dyktig til å lage redskap, og så absolutt var sin egen smed.

Sivert (1825-1889) og Ane fikk seks barn: John Sivertson Kleven, f. 11. oktober 1859; Torsten Sivertson Kleven, f. 30. juni 1861; Andreas Sivertson Kleven, f. 9. august 1864; Ingeborg Sivertsdatter Kleven, f. 12. desember 1870; Gudrun Sivertsdatter Kleven, f. 26. juni 1874 og Anna Sivertsdatter Kleven, f. 25. februar 1882.

Sivert Kleven (1825-1889) og hans kone Ane

Da sønnen Andreas (Andrew) var liten kunne han sitte og høre på de voksne fortelle om hvor vanskelig det var å få seg kjerring. Med ørene på stilker hørte han om tokt til Frankrike i gamle dager, hvor de brakte med gifteklare kvinner hjem til Hegra. Han mikset nok det hele med røverhistorier fra Vikingtiden. Ellers sies det at Andreas tidlig lærte seg kunsten å bearbeide fisk for lagring gjennom vinteren. Det ble ikke mye skole på John og Andreas. Det heter seg at John var god i aritmetikk og derigjennom å løse oppgaver. John var en fysisk sterk gutt. En gang læreren stadig hakket på en elev, sågar slo ham, ble det for mye for John. Han reiste seg opp og kastet læreren inn i et hjørne og banket ham opp. Læreren skulle kalle inn til et styremøte for å ta opp saken. John sa da at han ville være der….. underforstått: han skulle banke opp hele ledelsen. Det ble aldri noe møte!

Flere fra Kleven utvandret. I følge slekta i Amerika i dag hadde John Kleven et sted i nærheten av Grafton, ND. Dette var etter at brødrene John, Torsten og Andreas kom til Bowesmont, North Dakota, og var året etter at Andreas ble konfirmert: 20.04.1879. Torsten returnerte til Norge og Hegra i 1889 for å overta Kleven gård da faren døde. John flyttet til Sprague, Manitoba og Andreas reiste til Drayton, North Dakota. Det er ganske så uklart når Andreas i virkeligheten kom til Amerika. I en nekrolog fra 1920 er det nevnt at han kom til Amerika i 1884, og bodde de tre første årene i

Karen Suldahl i Fargo er barnebarn av Andreas/Andrew

nærheten av Zumbrota i Goodhue County, hvor så mange trøndere og stjørdalinger slo seg ned. Andreas hadde onkler der, brødre av hans far Sivert. Ifølge noen papirer Andreas selv har skrevet, nevner han at han kom til New York i juni 1883, og at han den 10. mai 1886 bodde i Walsh County. Dette med juni 1883, stemmer ganske bra med en skipsliste som Turid Bakken har funnet, hvor det går frem at han forlot Trondheim den 21. februar. Hans barnebarn Karen Suldahl sier at Andreas nok reiste til og fra flere ganger de første årene. Han var nemlig forlovet hjemme med Riborg Johnsdatter Rolfseng, f. 19. februar 1868, datter av John og Gjertrud (Lilleby) Rolfseng.

Ut i fra familiefotografier tatt i Amerika, kom Sivert på besøk til sine sønner og brødre. Sistnevnte hadde emigrert tidligere. Sivert døde den 31. juli 1889. Hans kone Ane giftet seg på nytt den 20. juli 1892 med Kjelberg Johnsen (Moum) Skjelstad (1850-1931). Ane døde 23. november 1926.

Den 24. oktober 1882 var Andreas i Grand Forks. Han var visstnok på vei til sin bror. Han overnattet på et hospits. Han merket da en del støy fra gata, og gikk ut for å se hva som hendte. Der hadde en mobb tatt en svart mann ved navnet Charles Thurber ut av fengselet og foretok en lynsjing ved å henge ham opp ned fra jernbanebroa over Red River. Mannen var anklaget for å ha voldtatt Minnie Traska i nærheten av Buxton. Hun var trolig en hvit immigrantkvinne. Dette gjorde han under flukt fra en annen voldtekt angjeldende fru Sam Burbank, kona til en jernbanekonduktør. I følge Grand Forks Herald (avis) ble Thurber fanget på et hotell i Grand Forks den 22. oktober. Men ifølge avisene hengte de ham ikke opp ned, slik tradisjonsfortellingen innen Suldahlfamilien tilsier. Uansett gjorde dette trolig et sterkt inntrykk på Andreas Kleven, bestefar til vår Karen. Andreas kom til Dakota på et tidspunkt hvor det var flere lynsjinger. Å være vitne til en lynsjing var ikke hverdagskost for en ung gutt som kom fra fredelige Stjørdal. Andreas fikk nok fort lære opphavet til utrykket: *ville vesten*. Det skal tillegges at hendelsen senere har blitt gjenstand for debatt vedrørende skyldspørsmålet, oppreisning, erstatning etc. et ikke uvanlig fenomen i nettopp Amerika. Så sent som i 1997 ble det samlet inn penger, hvor til og med byrådet ga 500 dollar ”to memorialize Thurber”. Noen vil alltid vaske sin samvittighet, andre bruker enhver anledning innenfor debatten om rasisme.

Kåre Olav Skolmli og Karen Suldahl er firmenninger

Andreas var utsatt for hele tre branner, ble ikke skadet, men mistet alt hver gang og måtte starte på nytt. Første gangen var da John og Andreas var på jobb som tømmersvenner i de nordlige skoger av Minnesota. Det var en styggkald dag. Alle satt om kvelden i messen og inntok et aftenmåltid, da det begynte å brenne i overnattingskvartalet. Det brant ned til grunne, og samtlige mistet alt de eide og hadde. Og lønn fikk de heller ikke, da de ikke fikk produsert noe. Lønnsgarantier, arbeidsledighetstrygd etc. var selvsagt ukjente begrep den gangen. Denne episoden hendte trolig i 1900. Da bodde John og hans familie trolig i lag med

familien Trolens i Hallock i Kittson County. Det var mange familiefedre som var på tømmerhogst vest av Williams i Minnesota for å spe på inntekten gjennom vinteren.

En annen gang holdt John og Andreas på med farming i Pembina County. De hadde nettopp vært inne i huset og hatt seg en matbit, og var kommet ut på jordene for å avslutte noe innhøsting. Da de snur seg ser de at hele huset står i flammer. Andreas var ettersigende en god kokk, og John flink til å lage brød, så de mente at de kanskje hadde hatt innpå for meget varme for å steke brødene, og derigjennom startet brannen.

Alyce Marie og Alvin Oliver Suldahl, foreldre til Karen Suldahl

Da de farmet nær Bouresmont, ND lagret de høy ute på prærien, omtrent som de gjorde det i fjellet og på myrer i gamlelandet. Faktisk valgte de å bruke to okser. De holdt hele dagen, i motsetning til en hest som måtte hvile, og brødrene ville utnytte dagslyset og jobbe hele dagen. Fra disse lagrene kjørte de vinterstid inn til St. Thomas for å selge høyet til oppkjøpere. Historien til nybyggerne ute på prærien forteller om mange slike farefulle ferder. Været kunne slå om utrolig fort. Plutselig var prærien et inferno i hvitt. Bitende kaldt. Det var ingen steder å søke ly. Mange frøs i hjel. En dag hadde Andreas kjørt de «ni milene» (14 km) inn til St. Thomas. Av pengene han fikk for høyet, kjøpte han inn redskap, varer og det de ellers måtte ha bruk for. På hjemveien blåste det opp til storm. Av erfaring var Andreas meget godt kledd, selv om det var ganske så varmt da han dro om morgenen. Andreas styrte oksene mot elven. Da han kom dit var det så tett at han ikke så hånden foran seg, og hadde store problemer med å puste. Han la seg på sleden mellom varene, lot seg mest snø ned, slapp tømmene og smattet på de sterke oksene. De fulgte elva og tok ham hjem, reddet hans liv. Det måtte ha vært noen usedvanlige okser. De er jo kjente for å være sta og stå i ro når det blåser. Jeg har vel en tilbøyelighet til å tro det var en hest.

Grand Forks, ND var en gryende by før 1900-tallet. Den tiltrakk seg mange unge menn. Det var nok av jobber. John og Andreas kom derfor også til Grand Forks i 1885. Dette var samtidig med at byen ønsket å etablere ”water pipes for horse through» og hoteller. John var, med sin begavelse innen matematikk, den eneste som klarte å beregne hvor disse skulle legges. Andreas var naturligvis veldig kry av sin bror for det. Den originale Marble Horse Through ble etablert i en liten park på Gateway Drive rett overfor The Minnesota Dairy i Grand Forks. Under oppholdet har Andreas notert at han kunne få et fullverdig måltid mat for 25 til 35 cent. Han fikk et værelse på A Rooming House (hospits) for 3 ½ dollar pr. uke, inkludert vask og alle måltider.

Johanna Bernharda på sine eldre dager

Mens Andreas var i Amerika brøt Riborg forlovelsen og giftet seg den 20. juni 1889 med Johan Bernhard Mørset, f. 7. august 1869. Han var sønn av Ole Bårdsen Mørset (1840-1913) og

Beret Trulsdatter (1841-1895). Riborg og Johan fikk ei datter: Johanna Bernharda Mørset, f. 3. mai 1890. Sju dager senere dør hennes far Johan Bernhard av lungebetennelse kun 21 år gammel. Johanna vokste opp hos bestefaren, som forgudet sitt barnebarn. Den 22. februar 1910 gift Johanna seg med Robertus Olausen Hammer. To måneder senere blir hennes førstefødte født. Samtidig får Ole, hennes bestefar og hans nye kone, ei datter. Les om denne interessante slektsrelasjonen i *Stjørdalens krønike*, bind 3, side 56. Johanna Bernharda som døde i 1976 er bestemor til Tor Bidtnes, f. 1934.

Samme året som Johan, mannen til Riborg dør, drar Riborg til Amerika og sporet opp Andreas. Hun overtalte ham til å bli med hjem til Norge og Stjørdal og i 1894 giftet han seg med henne. Hvordan hun klarte det, etter sviket med en brutt forlovelse, og at hun giftet seg med en annen - er ikke godt å si, men det hjalp kanskje at Riborg satt med en selvstendig gård: Søre Mørset. Riborg og Andreas fikk en datter: Anne Andreasdatter Kleven, f. 15. august 1895. Men så inntreffer det tragiske. Familien var på vei til kirken i slede en kald søndag. Det er usikkert om dette var den dagen de skulle døpe sin datter, Anne, - eller om de dro til en vanlig gudstjeneste. Riborg fikk grunnet turen lungebetennelse og døde kort tid etterpå.

Andreas ønsket å dra til Amerika igjen, og fikk sin mor, Ane Kleven til å oppdra Anne Andreasdatter. Da faren Sivert dør i 1889, giftet Ane seg som tidligere nevnt opp igjen i 1892, den gangen med Kjelberg Johnsen som tok Anne som sitt fosterbarn. I Amerika tok Andreas nå navnet Andrew. Fra Amerika sendte han hjem penger til sin datter, noe han fortsatte med selv etter at han giftet seg på nytt og fikk flere barn. Hans slekt i Amerika i dag mener at Anne aldri kom til Amerika. Alyce Suldahl, datter av Andrew og mor til Karen, har fortalt at faren gjorde flere turer hjem til Norge. Hun fortalte også at faren en gang sa til henne at hun aldri måtte planlegge noe i denne verden, da det sjelden førte frem (materialize). Alt hadde vel gått imot ham med Riborg, ja, ikke engang fikk han henne til å gifte seg med ham i Amerika og forbli som farmer i Dakota.

Bryllupsbildet fra 1902
Andrew (Andreas) Sivertson Kleven og Sophia Carolina Hedman Kleven

Andreas/Andrew reiste til Drayton, Pembina County, ND - hvor han møtte sin fremtidige kone, Sophia Carolina, som kom fra Ludvika i Dalarna i Sverige. Hun var født den 6. oktober 1862. Hennes mor var Caroline Hedman. Sophia og Andrew giftet seg den 29. oktober 1902 og ble amerikanske statsborgere i 1904. Hun var kokke på A Rooming House. Andrew ble daglig leder ved Drayton Brickyard (mursteinsfabrikk). Sophie ble nå kokke for fabrikken og dens 17 menn. Hun ansatte en kvinne, Mary, som senere giftet seg med Sophies bror, August Hedman. Da Sophie giftet seg med Andrew hadde hun allerede et barn: Ellen Evangeline Hedman Kleven. Hun igjen giftet seg med Henry Theodore Gregerson (1893-1963).

Mursteinen måtte snus med hendene en gang pr. dag. Til å begynne med brukte Andrew hansker, men sluttet med det, og løftet mursteinen med bare hender. Hans hender ble temmelig hardhudede, og så snart ut som mursteiner selv. Da fabrikken plutselig ble nedlagt i Drayton, ble produksjonen tatt over av Denny Brothers inne i Grand Forks. Andrew ble tilbudt å komme dit som formann, men avslo. Han ville være hos sin familie, og begynte å jobbe for Northern Pacific Railroad. Han ble Section formann, og meget anerkjent for å få skinnegangen i korrekt nivå. Sjefene og lokførere sa at de merket det når de kjørte i Andrews ansvarsområde.

Andrew og Sophias hus i Drayton, Nord-Dakota
Sophia Kleven med sine to døtre: Alyce og Astrid

Da snøstormene herjet som verst på prærien, var det Andrew fra Hegra som dro i møte med togene for å få regulert deres hastighet. Det ble gjort med store hvite flagg, som selvsagt ikke var like effektive i snøbygene. Andrew forsøkte å få myndighetene til å skifte farge, men lyktes ikke på linje med debatten vi har hatt innen luftfarten i Norge de siste årene hvor sentrale myndigheter i Europa vil at vi skal gå over til kun hvite bakkemarkeringer (farge på malingen i asfalten), mens mange av oss vil opprettholde de gule markeringsfargene. Ref snøproblematikken.

Andrew Kleven ble skadet i ett øye av en wire og havnet på sykehuset i St. Paul. De klarte ikke å redde synet. Andrew og Sophia fikk to barn: Astrid Gudrun Andreasdatter Kleven, som ble gift med George Horn (1903-1963) og Alyce Marie Carolina Kleven, som først ble gift med Walter Arnold Eichorst, senere med Alvin Oliver Suldahl (1905-1996). Hun er mor til Karen Suldahl som er kilde til dette kapitlet. Sophia, hennes bestemor, døde i Drayton den 24. februar 1931, og er gravlagt på Teien Covenant Church Cemetery i Teien Township, Kittson County, Minnesota. Bestefar Andrew døde på jernbanehospitalet i St. Paul den 28. juli 1949, og er gravlagt ved siden av Sophia.